

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Zenei nyelvfejlődés-történet 1. (Limbaul muzical sub aspect istoric 1)

Akadémiai tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár (Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj Napoca)
1.2 Kar	Református Tanárképző és Zeneművészeti Kar
1.3 Intézet	Református Tanárképző és Zeneművészeti Intézet
1.4 Szakterület	Zene
1.5 Képzési szint	Mesterképzés
1.6 Szak / Képesítés	Zene – Zeneművészet a kortárs térben / MA
1.7 Képzési forma	Nappali tagozatos képzés (Învățământ cu frecvență)

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve		Zenei nyelvfejlődés-történet 1. (Limbaul muzical sub aspect istoric 1)					A tantárgy kódja		TMM 1103		
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				dr. Fekete Miklós							
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				dr. Fekete Miklós							
2.4 Tanulmányi év		2	2.5 Félév		1	2.6. Értékelés módja		E	2.7 Tantárgy típusa		DA

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	2	melyből: 3.2 előadás	1	3.3 szeminárium/labor	1
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	28	melyből: 3.5 előadás	14	3.6 szeminárium/labor	14
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A szakirodalom tanulmányozása, bibliográfia olvasása					32
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása, bemutatók					12
Vizsgák					2
Más tevékenységek: koncertrésztétel (opera, filharmónia, kamaraestek, kórusfellépések, előadások, stb.), önálló zenehallgatás, konferencia-résztétel, nyílt intézményi programokon való résztétel, stb.					6
3.7 Egyéni munka össz-óraszama					72
3.8 A félév össz-óraszama					100
3.9 Kreditszám					4

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	<ul style="list-style-type: none">zeneelméleti, zenetörténeti-zeneirodalmi, formatani, összhangzattani, ellenponttani alapismeretekkel való rendelkezés
4.2 Kompetenciabeli	<ul style="list-style-type: none">zenei képességekkel való rendelkezés (zenei hallás, ritmusérzék)kottaolvasási készséggel való rendelkezészenei elemzési készséggel való rendelkezés

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none">75 %-os jelenléti kötelezettségolvasmányok tanulmányozása és feladatok elvégzése
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	<ul style="list-style-type: none">100 %-os jelenléti kötelezettségszemináriumi feladatok megoldása (órák keretében és tanórákon kívül)

	<ul style="list-style-type: none"> szemináriumi bemutatók megtartása, projektek elkészítése
--	--

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> „a zenei elemzési és értékelési készségek fejlesztése, multidiszciplináris csapatban való munkavégzés gyakorlása, kulturális érzékenység növelése, gyakorlati pedagógiai tudás elsajátítása, önálló személyes fejlődési terv kidolgozása”; „zenei kompozíciók osztályozása és elemzése műfaji, formai, zeneirodalmi, hangszerelési, stilisztikai jellemzők és sajátosságok alapján”; „sokoldalúan képzett szakemberek képzése, akik képesek kulturális-művészeti menedzsmenttel és zenei mediációval kapcsolatos művészi tevékenységek végzésére”; tudatos zenehallgatás és zeneértés képességének kialakítása a zenei értékek felismerési képességének kialakítása zenei korszakfelismerés a stílári sajátosságok tükrében hangszeres, vokális és zenekari kottaolvasás képességének kialakítása formaérzék-, zenehallgatási készség fejlesztése stílusfelismerési képesség kialakítása elemzési készség fejlesztése zenei stílári elemek rendszerezési képességének fejlesztése az elemzéshez használt szabályok stílári jellegének megismerése a zenemű gondolati tartalmát közvetítő kifejező eszközök – tempó, dinamika, tonalitás, forma, karakter, hangszerelés, stb. – értelmezési képességének fejlesztése
Transzverzális kompetenciák	<ul style="list-style-type: none"> „a zene mediációhoz és tanításához szükséges képességek és készségek fejlesztése”; „kezdeményező-készség, kreativitás és felelősségérzet kialakítása”; „hatékony munkavégzési technikák alkalmazása”; „a szakmai fejlődés objektív önértékelése a munkaerőpiaci elvárásokhoz való alkalmazkodás érdekében”; a művészi-zenei értés fejlesztése a zenei befogadókészség kialakítása művészi-zenei ízlés fejlesztése az esztétikai-stilisztikai értékítélet képességének kialakítása a rendszerezés képességének kifejlesztése az elemzés képességének fejlesztése interdiszciplináris kapcsolatok kialakításának készsége – egyrészt zenei tárgyakkal (zenetörténet, zeneelmélet, formatan, összhangzattan, ellenpont, folklór, hangszertörténet és hangszerelmélet, hangszertanulás, partitúraolvasás, karvezetés), másrészt zenén kívüli tárgyakkal (irodalom, egyetemes történelem, művészettörténet, földrajz, szociológia, stb.)

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	<ul style="list-style-type: none"> a zenetörténeti, zeneesztétikai és zenestilisztikai terminológia helyes ismerete és használata
--------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • zenei élményszerzés megvalósítása és az az újdonság iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása • az esztétikai érzék fejlesztése, a zenei ízlés formálása • a zenei művészettörténeti korszakok körülhatárolása, képviselőinek megismerése, sajátos stílusjegyeinek megfigyelése • a történelmi, művészettörténeti, filozófiai, irodalmi, képzőművészeti és zenei fejlődés párhuzamba állítása, kölcsönhatásainak és összefüggéseinek felderítése
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<ul style="list-style-type: none"> • a Zenetörténet és Zeneirodalom korszakainak stílustörténeti megértése • az stiliztika tárgyának, módszerének és interdiszciplináris jellegének megismerése • a művészet és a művészi érték meghatározása • a zenei nyelvfejlődés fontosabb lépcsőfokainak megismerése • a dallam, ritmus, harmóniai kialakulásának feltételei, és a dallamfejlődés történetének fontosabb állomásai • a dallamkialakulás stílusjegységei a különböző művészettörténeti korszakokban • a zenei formák stilisztikai-esztétikai hátterének megértése • az előadásokon, szemináriumokon ismertett tananyag rendszerezése, elmélyítése

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didakt. módszerek
<p>Az ősi dallam: a hanglejtéstől az ötfokúságig. A ritmus és a dallam.</p> <p>A régi nagy kultúrák dallamossága: az ötfokúságtól a diatóniáig.</p> <p>Zenei-stilisztikai elemzések.</p>	<p>előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka</p>
<p>A gregorián dallam.</p> <p>A szöveg–dallam kapcsolata.</p> <p>Zenei-stilisztikai elemzések.</p>	<p>előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka</p>
<p>A középkori dúrdallamosság.</p> <p>A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 1.</p> <p>Zenei-stilisztikai elemzések.</p>	<p>előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka</p>
<p>A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 2.</p> <p>Zenei-stilisztikai elemzések.</p>	<p>előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka</p>
<p>A reneszánsz diatónia.</p> <p>A paródia és kontrafaktúra jelentősége a későközépkori és reneszánsz vokális zenében.</p>	<p>előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka</p>
<p>A diatónia válsága a későreneszánszban.</p> <p>Zenei-stilisztikai elemzések.</p>	<p>előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka</p>
<p>A barokk dallamalakítás.</p>	<p>előadás, bemutatás, problematizálás,</p>

A szöveg értelmének dallam- és harmóniaalakító ereje. Zenei-stilisztikai elemzések.	interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezet – 1. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezet – 2. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk melódia és harmónia viszonya. A barokk retorikus figurák szerepe és jelentősége. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A kasztráltak szerepe a 16-17. századi énekstílus alakulásában. A történelmi hangolások, mint a zeneirodalom alakulásának egyik befolyásoló tényezője. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A táncok jelentősége a barokk hangszeres és zenekari muzsikában. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A zenekar kialakulásának és alakulásának hatása a zenekari és vokál-szimfonikus műfajok fejlődésére. Zenei-stilisztikai elemzések.	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
A barokk műfajfejlődés. Zenei-stilisztikai elemzések. Ismétlés	előadás, bemutatás, problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, egyéni/csoportos munka
8.2 Szeminárium	Didakt. módszerek
Az ősi dallam: a hanglejtéstől az ötfokúságig. A ritmus és a dallam. A régi nagy kultúrák dallamossága: az ötfokúságtól a diatóniáig. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A gregorián dallam. A szöveg–dallam kapcsolata. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A középkori dúrdallamosság. A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 1. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A miseirodalom, motettairodalom és madrigálirodalom dallami-harmóniai jellege – 2. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás,

	megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A reneszánsz diatónia. A paródia és kontrafaktúra jelentősége a későközépkori és reneszánsz vokális zenében.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A diatónia válsága a későreneszánszban. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk dallamalakítás. A szöveg értelmének dallam- és harmóniaalakító ereje. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezete – 1. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk művek (és műfajok) dallami és harmóniai nyelvezete – 2. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk melódia és harmónia viszonya. A barokk retorikus figurák szerepe és jelentősége. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A kasztráltak szerepe a 16-17. századi énekstílus alakulásában. A történelmi hangolások, mint a zeneirodalom alakulásának egyik befolyásoló tényezője. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A táncok jelentősége a barokk hangszeres és zenekari muzsikában. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A zenekar kialakulásának és alakulásának hatása a zenekari és vokál-szimfonikus műfajok fejlődésére. Zenei-stilisztikai elemzések.	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
A barokk műfajfejlődés. Zenei-stilisztikai elemzések. Ismétlés	problematizálás, interaktív párbeszéd, brainstorming, zenehallgatás, megfigyeltetés, egyéni/csoportos munka
Könyvészet	
<ul style="list-style-type: none"> *** <i>The New Grove Dictionary of Music and Musicians</i>. 2001. Macmillan Publishers. London. 	

- ANGI István 2003. *Zeneesztétikai előadások I. és II. kötet*. Scientia Kiadó. Nagyvárad.
- BÁRDOS Lajos 1961. *Modális harmóniák*. Zeneműkiadó. Budapest.
- BARNA István 1979. *Örök muzsika*. Gondolat Kiadó. Budapest.
- BARTEL, Dietrich 1997. *Musica Poetica – Musical-Rhetorical Figures in German Baroque Music*. University of Nebraska Press. Lincoln & London.
- BERNSTEIN 1979. *A megválaszolatlan kérdés*. Zeneműkiadó. Budapest.
- BOYDEN, Matthew 2009. *Az opera kézikönyve*. Park Könyvkiadó. Budapest.
- CROCKER, Richard L. 2014. *A History of Musical Style*. Dover Publications. New York.
- DAHLHAUS, Carl – EGGBRECHT, Hans Heinrich 2004. *Mi a zene?* Osiris Kiadó. Budapest.
- DENIZEAU, Gérard 2009. *A zenei műfajok képes enciklopédiája*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.
- DONINGTON, Robert 1978. *A barokk zene előadásmódja*. Zeneműkiadó. Budapest.
- EGGBRECHT, Hans Heinrich 2009. *A nyugat zenéje – Folyamatok és állomások a középkortól napjainkig*. Typotex Kiadó. Budapest.
- GÁRDONYI Zsolt – NORDHOFF, Hubert 2012. *Összhang és tonalitás*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.
- GÜLKE, Peter 1979. *Szerzetesek – polgárok – trubadúrok. A középkor zenéje*. Zeneműkiadó. Budapest.
- HARNONCOURT, Nikolaus 1989. *A beszédszerű zene – Utak egy új zeneértés felé*. Editio Musica. Budapest.
- HARNONCOURT, Nikolaus 2002. *Zene mint párbeszéd*. Európa Könyvkiadó. Budapest.
- HOLLAI Keresztély 2018. *Bevezetés Giovanni Pierluigi da Palestrina stílusába*. Magyar Egyházzenei Társaság. Budapest.
- HOLOMAN, D. Kern 2015. *Szimfonikus zenekar*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.
- KEDVES Tamás 1999. *Esz­tétika – Esztétikai és zeneesztétikai alapismeretek*. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest.
- KEDVES Tamás, *Szöveggyűjtemény a zeneesztétikai tanulmányokhoz*, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1997
- KELLY, Thomas Forest 2014. *Régizene – nagyon rövid bevezetés*. Rózsavölgyi és Társa. Budapest.
- MICHELS, Ulrich 2003. *Atlasz – Zene*. Athenaeum 2000 Kiadó. Budapest.
- MOLNÁR Antal 1971. *Gyakorlati zeneesztétika*. Zeneműkiadó. Budapest.
- PALISCA, Claude V. 1976. *Barokk zene*. Zeneműkiadó. Budapest.
- PINTÉR Tibor 2012. *Tört akkordok – Zeneesztétikai írások*. L'Harmattan. Budapest.
- SZABOLCSI Bence 1957. *A melódia története – Vázlatok a zenei stílus múltjából*. Zeneműkiadó. Budapest.
- TODUȚĂ, Sigismund 1969/1973/1978. *Formele muzicale ale barocului în operele lui J. S. Bach, vol. 1-3*. Ed. Muzicală. București.
- ȚĂRANU, Cornel 1981. *Elemente de stilistică muzicală (Secolul XX), vol. I*. Conservatorul „G. Dima”, Cluj-Napoca.
- UJFALUSSY József 1980. *Zenéről, Esztétikáról*. Zeneműkiadó. Budapest.
- WILHEIM András (szerk.) 2003. *Szabolcsi Bence válogatott írásai*. Typotex Kiadó. Budapest.
- WÖRNER, Karl H. 2007. *A zene története*. Vivace Zenei Antikvárium és Kiadó. Budapest.
- ZOLTAI Dénes 1969. *A zeneesztétika története – Éthosz és affektus*. Zeneműkiadó, Budapest.

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma és az elsajátítandó kompetenciák összhangban vannak a képzési program céljaival, valamint a végzettek által betölthető szakmai szerepkörökkel és a munkaerőpiac elvárásaival.

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	- A vizsga: szóbeli / írásbeli / projekt, stb.;	- problematizálás - számonkérés - vizsga	70%
10.5 Szeminárium	- aktív szemináriumi jelenlét és tevékenység; - B a kijelölt órai és önálló szemináriumi feladatok teljesítése (dolgozat / portfólió / projekt / zenei összeállítás, stb. elkészítése és bemutatása);	- folyamatos megfigyelés - portfólió - bemutatás	20%
	- C hivatalból járó pontszám (1 jegypont)		10%
10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			

- aktív részvétel az új témák kibontásakor és problematizálásakor (kurzus), illetve azok gyakorlati feldolgozásain (szeminárium, önálló feladatok és munkák) – az órák min. 75%-án;
- a félév alatti szemináriumi munkák 100%-os elvégzése kizáró jellegű feltétele a szessziós vizsgán való részvételnek;
- a vizsgapontszám min. 50%-ának teljesítése;

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)

	A fenntartható fejlődés általános ikonja							
								

Kitöltés dátuma

2025. május 7.

Előadás felelőse

dr. Fekete Miklós

Szeminárium felelőse

dr. Fekete Miklós

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató